ROK XIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 23

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 GRUDNIA 1938 ROKU

ODCZYT DYR. T. SŁAWIŃSKIEGO

Po nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Związku, w dn. 24 listopada 1938 r., znany ekonomista, Dyr. Tadeusz Sławiński, wygłosił odczyt p. t. „Społeczno-polityczne znaczenie przemysłu chemicznego".

Na wstępie prelegent podkreślił niezwykłą tajemniczość, jaką w oczach przeciętnego człowieka okryta jest dziedzina chemii, gdzie „materia pracuje sama", oraz znaczenie chemii umożliwiającej przezwyciężanie trudności i niedostatków, jakie są wynikiem czy to braku bogactw naturalnych, czy zbyt surowego klimatu.

Przemysł chemiczny odgrywa obecnie specjalnie ważną rolę w dziedzinie obrony Państwa, stwarzając zarówno najbardziej mordercze narzędzia walki, jak i — w przeciwieństwie do tego — oddając swe usługi dla życia i zdrowia ludzkości. Nieustanny rozwój wytwórczości farmaceutycznej umożliwia ratowanie zdrowia szerokich mas społeczeństwa. Stale powiększa się liczba wytworów przemysłu chemicznego, zwiększa się jego udział w ogólnej produkcji przemysłowej, rośnie znaczenie przemysłu chemicznego w gospodarstwie narodów. Charakterystyczne jest to, że najmniejsza recesja w czasie ostatniego kryzysu gospodarczego dała się właśnie odczuć w przemyśle chemicznym, który wykazał, w stosunku do innych przemysłów, najmniejszy odsetek spadku ilości przedsiębiorstw.

Przechodząc do omówienia znaczenia społecznego produkcji chemicznej należy zaznaczyć w pierwszym rzędzie, iż dzięki postępom chemii dostępne się stały dla wszystkich te towary, które kiedyś — jak purpura czy jedwab — były jedynie dostępne dla najmożniejszych świata. Poza tym olbrzymia oszczędność, uzyskana na pracy ludzkiej przez wprzągnięcie materii do pracy była, obok postępu mechanizacji, istotnym sprawcą podniesienia się standartu życiowego najszerszych mas społecznych, umożliwiła wprowadzenie krótszego dnia pracy, zakazu pracy nocnej, prac dzieci i t. d.

Dzięki temu, iż mniejszym nakładem pracy uzyskać można większą ilość dóbr, następuje również zwiększenie siły nabywczej społeczeństw. Oczywiście — podobne skutki powodują i inne przemysły, nigdzie jednak zjawiska te nie występują z takim nasileniem jak w przemyśle chemicznym. Charakterystyczne jest również dla przemysłu chemicznego, iż wymaga on, w większym stopniu od innych przemysłów, najszlachetniejszego wysiłku człowieka — pracy jego mózgu. Odsłaniając tylko część swych tajemnic, chemia podnieca stale swych adeptów do nowych wysiłków i badań — żąda wciąż twórczości i geniuszu ludzkiego. W r. 1936 w Polsce na 100 pracowników fizycznych przypadało pracowników umysłowych: w przemyśle włókienniczym — 5, w przemyśle drzewnym — 6, w przemyśle metalowym — 12, w przemyśle chemicznych — 17. A przecież pracownik umysłowy to nie tylko kwalifikacja kulturalna, ale również wyższy szczebel dobrobytu, zakres potrzeb i zwiększony wkład w kulturę narodową.

Należy zdać sobie również sprawę z tego, iż praca chemika jest w wysokim stopniu uspołeczniona. Nie ma takiej dziedziny chemii, w której teoretyk czy praktyk zaczynał by pracę od początku — stwarzał zamkniętą w sobie całość. Przeciwnie — praca chemika wspiera się zawsze na badaniach, próbach, doświadczeniach, załamaniach się i zwycięstwach tysięcy jego poprzedników. Jak nowe ogniwo przykuwa się do łańcucha — tak chemik włącza się do nie kończącego się szeregu twórców nauki i przemysłu.

Już w samej nauce chemii tkwi moment silnego poczucia łączności ze swoim środowiskiem — moment uspołeczniający, który przejawia się również i w samym przemyśle chemicznym. Niesłychanie odpowiedzialna, kontrolowana ścisłymi analizami chemicznymi praca, wymagająca ogromnej rzetelności i dużych zasobów cierpliwości — wywiera na człowieka poważny wpływ wychowawczy w sensie jaknajbardziej pozytywnym.

W ten sposób do typowo, zdawałoby się, mózgowej pracy chemika dołączają się momenty moralne i społeczne, wpływające na kształcenie pewnego typu człowieka, wartościowego społecznie. Człowieka tego cechować będzie szacunek dla wiedzy, wiara w potęgę umysłu ludzkiego i przede wszystkim w wartość twórczą jednostki ludzkiej. I tu tkwi niewątpliwie najważniejszy czynnik oddziaływania przemysłu chemicznego na układ stosunków społecznych.

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Dn. 24 listopada 1938 r. odbyło się nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Związku Przemysłu Chemicznego Rz. P.

Na przewodniczącego zebrania został powołany p. Dyr. Barcikowski.

Zebranie, w drugim terminie, zagaił Prezes Związku, p. Inż. Jerzy Wojnar.

Na wstępie uczczono przez powstanie pamięć zmarłych w ostatnich miesiącach działaczów chemicznych: Inż. Adama Podoskiego, Inż. Michała Bornsteina, Inż. Henryka Salberga, oraz Henryka Seniora. Następnie, p. Prezes J. Wojnar, w krótkim przemówieniu wyjaśnia, iż ubiegłe miesiące r. 1938 cechowała przemysł chemiczny sprzyjająca koniunktura. Wzrost obrotów w tonażu w porównaniu z r. 1937 ocenić można na 10%. Ceny utrzymały się na poziomie r. 1937 z lekką tendencją zniżkową. Przemysł chemiczny w r. 1938 starał się dalej udoskonalać produkcję swych artykułów, a także rozszerzyć już istniejące działy wytwórczości. Zanotować należy budowę kilku nowych fabryk chemicznych, między innymi sztucznego kauczuku w oparciu o własny surowiec — spirytus. Tendencje oparcia produkcji chemicznej o krajowe surowce zarysowały się w r. 1938 mocno — nastąpiło udoskonalenie produkcji gatunków kazeiny dla wyrobu mas plastycznych, rozszerzono wydobycie kaoliny i szpatu ciężkiego — zmniejszając tym sposobem import tych produktów do Polski.

Na specjalną uwagę zasługuje coraz szersza wytwórczość produktów, będących wynikiem przebiegu skomplikowanych nieraz reakcyj chemicznych, a stanowiących cenne surowce. Przykładem tu będzie kauczuk sztuczny oraz fabrykacja włókien ciętych.

Z racji przyłączenia Śląska Zaolzańskiego p. Prez. Wojnar podkreśla doniosłe znaczenie nie tylko dziejowe, ale również możliwości rozwojowe dla przemysłu chemicznego; bowiem należy przypuszczać, że eksport przemysłu chemicznego, wynoszący ok. 50 milionów złotych — wydatnie wzrośnie. Wspomina również o odbytym w czerwcu roku bieżącego IV Zjeździe Chemików Polskich w Wilnie.

Na zakończenie — p. Prezes Wojnar komunikuje zebranym, iż p. Prof. Edmund Trepka, Dyrektor Związku od chwili powstania organizacji, opuszcza swe stanowisko z dniem 1 stycznia 1939 r. Dyrektorem Związku zostaje obecny Vicedyrektor, p. Inż. Tadeusz Zamoyski. P. Prez. Wojnar, w imieniu Związku dziękuje p. Dyr. Trepce za długoletnią owocną pracę dla przemysłu chemicznego, oraz składa życzenia powodzenia na nowym stanowisku. Składa również życzenia p. Dyr. Płużańskiemu z okazji odznaczenia Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Punkt trzeci porządku obrad nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia obejmował zmianę statutu Związku. P. Dyr. A. Marchwiński wyjaśnia, iż zmiana dotyczy tylko jednego §, mianowicie § 11 p. a i b. statutu, które to punkty otrzymują następujące brzmienie:

p. a) „Osoby fizyczne będące obywatelami polskimi lub obywatelami W. M. Gdańska”, oraz

p. b) osoby prawne, mające siedzibę w Polsce lub w W. M. Gdańsku”.

Zmiana ta pozwoli nadal przedsiębiorstwom chemicznym, mającym swe fabryki w Gdańsku, należeć do Związku Przemysłu Chemicznego. Natomiast terenem działalności Związku pozostaje nadal Rzeczpospolita Polska.

Zmiana § 11 p. a i b. została przez zebranych przyjęta jednomyślnie.

Ponieważ wolnych wniosków nie zgłoszono — obrady nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Związku na tym zakończono.

W drugiej części nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Związku wygłoszony został przez p. Dyr. Tadeusza Sławińskiego odczyt p. t. „Społeczno-polityczne znaczenie przemysłu chemicznego”. Streszczenie tego interesującego odczytu podajemy na innym miejscu.

FUNDACJA IM. INŻ. FELIKSA WIŚLICKIEGO

Utworzona w 1936 roku Fundacja imienia Feliksa Wiślickiego, Prezesa Zarządu Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu, mająca na celu stworzenie podniety do prac naukowych we wszystkich dziedzinach chemii a w szczególności w dziedzinie chemii koloidów i technologii włókna sztucznego rozporządza w roku bieżącym niewydatkowaną jeszcze sumą ponad dwadzieścia tysięcy złotych, stanowiącą dochód z majątku Fundacji.

Dochód ten Komitet Fundacji może wydatkować na subsydiowanie prac naukowych, na wydanie drukiem wykonanych już prac oraz na stypendia dla osób przygotowujących się do zawodowej pracy naukowej lub technicznej.

Zainteresowane osoby i instytucje mogą zgłaszać odpowiednie propozycje listownie, do dnia 30 grudnia r. b., pod adresem Komitetu Fundacji: Warszawa, Wilcza 9 A.

Z WYDAWNICTW

Jak już poprzednio podawaliśmy w „Wiadomościach” Państwowy Instytut Eksportowy dążąc do jak najszerszej propagandy, a tym samym wprowadzenia towarów polskich na zagraniczne rynki zbytu, przystąpił do opracowania nowego wydawnictwa — katalogu, przeznaczonego dla zagranicznych importerów.

W połowie października r. b. ukazał się kolejny, trzeci zeszyt, poświęcony przemysłowi chemicznemu w Polsce, a wydany w dwóch językach (francuskim, angielskim).

Na treść zeszytu, przy którego opracowywaniu wziął czynny udział Związek Przemysłu Chemicznego, składają się: wykaz produktów chemicznych, wchodzących w rachubę przy eksporcie z Polski, ogólny artykuł obrazujący rozwój polskiego przemysłu chemicznego i jego zdolności eksportu, oraz część ogłoszeniowa urozmaicona licznymi fotografiami i rysunkami. W wydawnictwie tym wzięły udział bardzo liczne przedsiębiorstwa chemiczne, co świadczy o docenianiu przez przemysł chemiczny znaczenia eksportu. Okazała szata zewnętrzna i bogata treść stawiają niewątpliwie powyższe wydawnictwo w rzędzie najcenniejszych i najbardziej pożytecznych polskich wydawnictw informacyjno-propagandowych.

KRONIKA

Dn. 24 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego na którym, między innymi, w poczet członków Związku zostały przyjęte następujące przedsiębiorstwa chemiczne:

Bogumińskie Zakłady Chemiczne, Sp. Akc., Bogumin Nowy, oraz Zakł. Chem. „Magnesium” Sp. z o. o., Warszawa, Radzymińska 122.

Dn. 5 grudnia r. b. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Związku Przemysłu Chemicznego, Warszawa, Czackiego 1, posiedzenie plenarne Sekcji Eksportowej Związku z następującym porządkiem obrad:

1. Sprawozdanie z sytuacji wywozu produktów chemicznych.
2. Nowe możliwości polskiego eksportu chemikalii, w związku z międzynarodowymi zmianami politycznymi.
3. Referat p. Dyr. Andrzeja Marchwińskiego p. t. „Organizacja popierania eksportu w Polsce”.
4. Dyskusja.
5. Wolne wnioski.

Ze względu na specjalną aktualność i ważność omawianych zagadnień pożądana jest jak najliczniejsza obecność członków Związku.

W dn. 13 listopada r. b. odbyła się na Politechnice Warszawskiej uroczysta Inauguracja Roku Akademickiego 1938/39. W ramach uroczystości nadana została godność doktora honorowego nauk technicznych Marszałkowi Polski— Edwardowi Śmigłemu Rydzowi.

Dn. 18 listopada 1938 r. do wiernych rąk Związku zostało nadesłane 16-te „pismo zapieczętowane”. Mianowicie p. Doman Wieluch, Katowice, nadesłał pismo p. t. „Matematycznie ścisłe ujęcie własności roztworów i mieszanin płynnych w zależności od stężenia — oraz Nowa teoria skręcania płaszczyzny polaryzacji w roztworach”.

Pismo to zostało zarejestrowane pod Nr. 16 pism zapieczętowanych składanych w Związku Przemysłu Chemicznego.

Dowiadujemy się, że w Politechnice Warszawskiej została opracowana ostatnio nowa metoda otrzymywania tlenku glinu z krajowych glin i kaolinów.

Jak wiadomo, dotychczasowe metody otrzymywania glinu metalicznego (aluminium) polegały na przerabianiu minerału boksytu na tlenek glinu, który dalej, celem wytworzenia metalu poddaje się elektrolizie. Brak złóż boksytu w Polsce był jedną z przyczyn, dla których do chwili obecnej nie posiadamy krajowego przemysłu aluminiowego.

Nowa polska metoda pozwala otrzymać z surowców wyłącznie krajowych tlenek glinu, jakością nie ustępujący produktom zagranicznym. Aparatura, służąca do otrzymywania tlenku glinu z gliny jest inna, niż stosowana do przerabiania boksytu — musi być wykonana z materiałów kwasoodpornych, ponieważ do rozkładu gliny według nowego sposobu stosuje się roztwory kwaśne, jest jednak znacznie mniejsza i prostsza.

Podjęcie fabrykacji tlenku glinu nową polską metodą usunęłoby potrzebę budowania fabryk opartych o importowany boksyt zagraniczny i pozwoliłoby na rozwiązanie zagadnienia krajowej produkcji aluminium wyłącznie z surowców krajowych.

Polska Fabryka Sadzy Gazowej „Gazosadza” prosi nas o zaznaczenie, że wiadomości, jakie pojawiły się w prasie, o pożarze fabryki w Łagiewnikach, były mocno przesadzone. Fabryka w chwili obecnej pracuje normalnie, produkując sadzę gazową bez jakichkolwiek przerw produkcji.

W numerze poprzednim „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” z dnia 15 listopada r. b. do tekstu uchwały Prezydium Związku w sprawie norm pomocy zimowej wkradł się błąd.

Mianowicie, niewłaściwie był podany rok operacyjny 1936 zamiast roku 1937, który należy wziąć za podstawę do obliczenia świadczeń na rzecz pomocy zimowej.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Rz. P. Nr. 87 z dn. 16 listopada 1938 ukazało się pod poz. 589 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 października 1938 r. o zmianie cennika soli i solanki.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 20 listopada 1938 r.

W Dz. Ust. Rz. P. Nr. 88 z dn. 19 listopada 1938 r. ukazało się pod poz. 601 oświadczenie rządowe z dnia 5 listopada r. b. w sprawie ratyfikacji i wejścia w życie porozumienia między Polską a Wielką Brytanią w formie not wymienionych w Warszawie dnia 31 lipca 1937 r., dotyczącego zniżek celnych na pewne artykuły chemiczne.

W Dz. Ust. Rz. P. Nr. 90 z dn. 23 listopada 1938 ukazał się pod poz. 611 Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 18 listopada 1938 r. o rozciągnięciu przepisów o sztucznych środkach słodzących na obszar odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego.

Dekret ten obowiązuje od dn. 23 listopada 1938 r.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ DOMU HANDLOWEGO B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

Artykuł	Cena w zł. za 100 kg.
Ałun chromowy	65.—
Ałun krystaliczny i mielony	45.—
Antichlor kryst.	39.—
Antimonium crud. w kawałkach	165.—
Antimonium crud. w proszku	200.—
Asfalt Gilsonit	65.—
Azotan baru	130.—
Barwniki anilinowe — ceny i katalogi na żądanie	
Błękit Milori i Paryski	625.—
Biel cynkowa	65.—
Biel ołowiana	125.—
Biel tytanowa	150.—
Boraks kryst. i w proszku	77.—
Boran manganu	320.—
Braunsztyn	75.—
Chlorek baru	65.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	120.—
Chlorek wapna	40.—
Dwuchromian potasu	150.—
Dwuchromian sodu	125.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	65.—
Fenol	310.—
Fosforan sodu trójzasadowy	75.—
Fosfór czerwony	600.—
Glejta angielska w proszku	120.—
Glin metaliczny w proszku	550.—
Grafit angielski w łuskach i w proszku	120.—
Hydrosulfit	260.—
Kalafonia	70.—
Kamfora w taflach	715.—
Kaolina w kaw. i w proszku	15.—
Kreda chem. czysta	48.—
Kwas borny	180.—
Kwas szczawiowy	170.—
Litopon 30%	72.50
Minia ołowiana	110.—
Minia żelazowa min. 80%	80.—
Nadboran sodowy	330.—
Nadmanganian potasu	300.—
Nitrobenzol	450.—
Octan kobaltu	1200.—
Octan ołowiu	165.—
Olej rycynowy med.	225.—
Pumeks w kawałkach	55.—
Pumeks w proszku	38.—
Sadza ameryk. Carbon-Black marki „Witco"— ceny konwencyjne.	
Salmiak mielony	115.—
Salmiak w kaw. subl.	200.—
Siarczan kobaltu	750.—
Siarczan magnezu (sól gorzka)	21.—
Siarczan miedzi	69.—
Siarczan żelazowy	15.—
Siarka mielona i w laskach	35.—
Talcum 3/0	19.—
Talcum 5/0	26.—
Talcum 6/0	29.—
Tanina 92%	700.—
Węglan magnezu w cegiełkach	240.—
Węglan magnezu w proszku	125.—
Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	150.—
Ziemia okrzemkowa	35.—
Żelazocjanek potasowy	320.—
Żelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

„*Przemysł Chemiczny Boruta*" Sp. Akc. Zgierz. Telefony bezp. z Łodzią Nr. 195-96, 195-97, 195-98. Adres telegr. „Boruta-Zgierz". Przedstawicielstwa: Łódź, Piotrkowska 177, tel. 192-12. Warszawa, Żórawia 29 m. 1, tel. 808-09. Warszawa, Piusa XI Nr. 3 m. 8, tel. 838-78. Bielsko, Grażyńskiego 60, tel. 21-57. Białystok, Gen. Pierackiego Nr. 38, tel. 11-08. Częstochowa, 1-a Aleja Nr. 14, tel. 17-80. Kraków, Smoleńsk Nr. 34, tel. 163-36. Poznań Słowackiego 36, tel. 63-39.

„*Wola Krzysztoporska*" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

Zakłady Chemiczne w Winnicy, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący:

„*Elektryczność*", Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-44.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):

„*Zakłady Solvay w Polsce*". Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Farmaceutyczne przetwory:

„*Ludwik Spiess i Syn*", Sp. Akc. Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. *Karpiński* Spółka Akcyjna". Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

„*Strem*", Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
„*Schicht-Lever*" Przem. Tłuszcz. Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

„*Wolbrom*". Sp. Akc. Warszawa. Leszno 15, tel. 11-06-81.
„*Piastów*" Zakł. Kauczukowe Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 333-49.

Jedwab sztuczny:

„*Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu*", Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a. tel. 875-39.
„*Chodaków*" *Fabryka przędzy i tkanin sztucznych*, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:

„*Elektryczność*", Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:

„*Strem*", Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):

„*Zakłady Solvay w Polsce*", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

„*Strem*", Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Olej kopytkowy:

„*Strem*" Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Olej kostny:

„*Strem*" Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:

„*Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu*", Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

„*Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu*", Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„*Zakłaay Solvay w Polsce*", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

„*Elektryczność*", Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna oraz kalcynowana, odwodniona.

„*Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu*", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:

„*Strem*", Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-33.

Środki grzybobójcze do nasycania drewna, środki ognioochronne

„*Fungus*" Sp. z o. o., Warszawa 1, Nowogrodzka 49 tel, 999-84.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.